

Markéta MENOŠKOVÁ

„Leže v kázni boha všemohúctího, dobrého jsa rozumu ...“

K výpovědní hodnotě kutnohorských kšaftů předbělohorské doby

Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity, České Budějovice 2006, 222 s. (z toho na s. 188-222 obrazové přílohy)

Posudek oponenta diplomové práce

Testamenty z městského prostředí se za posledních několik desetiletí staly již téměř tradičním předmětem zájmu historiků a historiček. Analytické práce i pokusy o syntézu naznačily možnosti využití těchto v městských archivech poměrně hojně dochovaných písemností. Hned na úvod bych rád předeslal, že Markéta Menoušková se s těmito příspěvky poctivě seznámila a dokázala jejich metodologické podněty bohatě využít v předkládané diplomové práci.

Jako pramenná základna jí sloužila kniha kutnohorských kšaftů z přelomu 16. a 17. století, z nichž metodou sondy zpracovala 125 závětí z let 1590 až 1610. Získané poznatky se také snažila komparovat s kšafy z let 1520-1530, které byly předmětem jejího předchozího výzkumu. Toto srovnání diplomantce umožnilo vysledovat určité proměny v testamentární praxi kutnohorských měšťanů i v jejich myšlení. Z dalších pramenů, které se nabízely ke zpracování, využila diplomantka pozůstalostní inventáře a pokusila se – zejména v poslední kapitole – na příkladě konkrétních jedinců zkombinovat výhody obou zmíněných písemností, které se vztahují ke smrti. Z vydaných pramenů se Markéta Menoušková oprávněně nejvíce soustředila na právní písemnosti – zejména městská práva.

Diplomová práce Markéty Menouškové se dá rozdělit do dvou velkých okruhů. V prvním se nejprve zejména se znalostí městského práva věnuje testamentární praxi kutnohorských měšťanů, poté se zaměřuje na formální stránku jejich testamentů. Díky srovnávacímu materiálu z první poloviny 16. století mohla přijít se zjištěním, že se kšafy v průběhu 16. století formalizovaly, nabyly na rozsahu a více začaly – vedle dispozice majetku – obsahovat i pasáže, které odhalují duchovním svět testátorů. Další kapitoly se poté věnují jednotlivým oblastem historického bádání, na které podle dosavadních výzkumů dokáží testamenty odpovědět. Menoušková se postupně zabývala představami testátorů o pozemském a posmrtném životě (zde pozor na topoi užívaná testátory v arengách testamentů, která měla původ v knihách o smrti a dobrém umírání – například s. 71), pečlivě analyzovala postavy testátorů z hlediska pohlaví, rodinného stavu, profese a místa v rodině a věnovala se zbožnosti a zbožným odkazům kutnohorských měšťanů a měšťanek. Testamenty bezesbytku vytěžila i při snaze

poznat hmotnou kulturu kutnohorských domácností a neopomněla zařadit i optiku genderově pojímaných výzkumů, když se zabývala ženou jako testátorkou a dědičkou. Je třeba ocenit, že většinu získaných poznatků se snažila komparovat s již existujícími výzkumy.

Poctivou práci, která bezpochyby rozhojní a potvrdí výsledky podobně koncipovaných výzkumů, s potěšením doporučuji k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 27. 8. 2006

PhDr. Pavel Král, Ph.D., v. r.